

Данилович-Кропивницька Марта Львівна,
к.е.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки
Навчально-наукового інституту адміністрування та післядипломної освіти,
Національний університет "Львівська політехніка",
м. Львів
ORCID 0000-0003-3960-5524;

Хмелюк Віта Степанівна,
аспірантка кафедри адміністративного та фінансового менеджменту
Навчально-наукового інституту адміністрування та післядипломної освіти,
Національний університет "Львівська політехніка",
м. Львів
ORCID 0000-0002-5591-5932

УДК 351/354:37

doi: 10.34213/tp.21.01.10

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ УПРОВАДЖЕННЯ ПРИВАТНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Досліджено теоретичні аспекти інтеграції приватного та державного освітніх секторів України, шляхи реформування та сприяння розвитку конкуренції серед приватних закладів вищої освіти. За основу дослідження взято чотири приватних закладів освіти, проведено порівняльний аналіз їх за критичними чинниками, які впливають на їхню конкурентоспроможність. Дослідження формує певне уявлення про розвиток освітніх послуг як напрям розвитку підприємницької діяльності.

Ключові слова: конкурентоспроможність, освітні послуги, приватні та державні заклади освіти, рейтинги.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вищої освіти в Україні доцільні докорінні зміни, що мають на меті покращити функціонування сфери освіти та забезпечити їй гідне місце на міжнародному ринку освітніх послуг, покращити рейтинги конкурентоспроможності України за компонентою "Вища освіта і професійна підготовка".

Вища освіта є вагомою частиною економіки нашої держави. У період пандемії проявляються слабкі та сильні сторони української науки та наукоємних технологій у всіх без виключення галузях промисловості. Інформаційні та технічні інновації, інтелектуальний складник, технології дистанційного навчання в освіті стали першорядними. Швидко впровадження механізмів перебудови підготовки кадрів, публічні управлінські рішення та інтеграція освітніх процесів визначають сьогодні зміни в системі вищої освіти країни. І за цих умов приватні навчальні заклади можуть швидко відреагувати на кон'юнктуру ринку та впровадити необхідні навчальні програми, які стануть миттєвою реакцією на потреби ринку. Розвиток приватної науки допомагає суспільству бути успішним, а отже, і конкурентоспроможним. Приватна вища освіта в Україні має бути інноваційною, забезпечувати конкурентоспроможність освітнього простору і створювати додаткові конкурентні переваги для потенційних студентів-споживачів.

На сьогодні вивчення питання сучасних форм конкуренції на ринку освітніх послуг є актуальним і своєчасним. Через процеси глобалізації університети мають добирати нові навчальні інструменти, впроваджувати нові методи та підходи, запозичувати досвід передових європейських країн.

Вони повинні навчитись працювати по-новому, залучаючи додаткові джерела фінансування, переймати досвід у зарубіжних колег, адже конкурентоспроможний фахівець майбутнього – це той, хто зможе опанувати новітні технології, нові способи отримання і передачі інформації у глобальній економіці знань. Також, значною мірою, способи пізнання та отримання інформації мають бути інтегрованими в сучасне суспільство.

Велика чисельність випускників закладів вищої освіти (далі – ЗВО) не знаходить гідно оплачуваної роботи в Україні, а вітчизняна освіта рідко є перепусткою на міжнародний ринок робочої сили. Тому постає питання створення умов, необхідних для розвитку сегмента приватної освіти та забезпечення його конкурентоспроможності для сучасного ринку праці.

Аналіз останніх публікацій. Проблемам функціонування системи вищої освіти присвячено праці українських вчених Н. Василькова, Н. Константюка, І. Каленюка Вагомий внесок у висвітлення питань підвищення конкурентоспроможності вищої освіти зробили такі вітчизняні вчені, як А. Амоша, Я. Берсуцький, А. Безчасний, В. Бобров, О. Грішнова, В. Гриньова, М. Долішній, А. Колот, А. Колешня, В. Кремень, В. Лагутін, Є. Лібанова, Т. Оболенська, І. Сазонець, Н. Ушакова та ін.

Науковцями були дослідженні міжнародні освітні ринки, опрацьована аналітична інформація про стан приватних навчальних закладів у провідних країнах та конкуренцію їх із державними закладами, рейтинги міжнародних університетів, прибутковість їх та вплив на економіку знань. Як виявилось, приватна освіта не має географічних кордонів, адже студенти престижних ЗВО мігрують по всьому світу, обираючи найцікавіші спеціальності та спеціалізації.

Попередні дослідження українських науковців приділили недостатньо уваги сегменту приватних освітніх послуг, де існує значний потенціал, науково-технічна база, працюють видатні українські вчені та професійні педагоги.

Потребують подальшого дослідження питання доцільності розвитку приватної вищої освіти в Україні, її фінансування, кадрового та технічного забезпечення.

Це дослідження **має на меті** сформулювати уявлення про конкурентоспроможність ринку освітніх послуг, розкрити поняття приватної освіти як складника системи освіти в Україні. Метою є також визначення факторів конкурентних переваг приватних ЗВО та умов удосконалення їх.

Виклад основного матеріалу. Україна як одна з найбільших європейських держав не може залишитися осторонь глобальних процесів, що проходять в Європі, яка обрала інтеграційний інтелектуально-інноваційний шлях розвитку. Проявом цього вибору стали Болонський процес та Лісабонська стратегія створення й розбудови європейського дослідницького простору та Стратегія “Європа 2020”. Ці документи засвідчили пріоритетність інвестицій у вищу школу, де навчальні заклади стали, згідно з місіями їх, відповідальними за розв’язання різноманітних суспільних проблем. Тому вища школа має мати необхідні ресурси та інституційний потенціал для виконання пріоритетних завдань, а саме: підготовки студентів до професійної кар’єри та активного життя в демократичному суспільстві, особистісного розвитку, створення й підтримки баз знань, розвитку наукових досліджень та інновацій [1].

Залучення України в європейський науковий простір відбувається не просто, з великою кількістю помилок на практиці та прорахунків в освітньо-

науковій політиці. З одного боку, кількість вітчизняних ЗВО залишається дуже великою, з іншого – їх мала кількість серед високорейтингових університетів світу.

QS World University Rankings, Times Higher Education та Шанхайський складають трійку найвпливовіших і найавторитетніших рейтингових досліджень університетів. За результатами 2019 р. лише шість українських ЗВО потрапили до світового рейтингу The Times Higher Education World University Rankings. Найвищу позицію серед українських вишів посіла “Львівська політехніка”, потрапивши у групу 801–1000. Усі інші українські виші опинились у категоріях 1 000+ серед 1 400 вишів загалом [2]. У 2020 р. ситуація змінилася на краще, у публічній частині найпрестижнішого QS-рейтингу – сім українських університетів, а найвище 491-ше місце у Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна [3].

З часів незалежності Україна мала достатньо розвинену систему ЗВО, кваліфікований персонал, матеріально-технічну базу, наукові відкриття, патентування та реєстрацію винаходів, авторські права та іншу інтелектуальну власність. Інституція освіти полягала в наданні її кожному громадянину залежно від його навичок та вмінь та мала свій ієрархічний складник. Вертикаль освіти охоплювала всі щаблі – від найнижчої початкової до Національної академії наук України як вищої самоврядної організації в Україні. Система допуску до отримання вищої освіти була стандартизованою та конкурсною. Не кожен охочий міг її отримати, навіть за наявності великого бажання та фінансової спроможності. Набір до ЗВО відбувався за державним замовленням, виходячи з державних потреб. Держава вела статистичні відомості відповідно до поданих заяв державних підприємств про скерування щодо необхідності спеціаліста тієї чи іншої спеціалізації. Таким чином відбір проводився виключно на вакантне місце.

На початку незалежності держава орієнтувалася на подальший розвиток сфери освіти, забезпечення стратегічних державних установ, підприємств та організацій висококваліфікованими фахівцями. Серед необхідних були інженерно-виробничі спеціальності, розробники, проектувальники, конструктори, спеціалісти з охорони здоров'я, фармацевтики, нафтогазової та енергетичної промисловості, машинобудування, літакобудування, суднобудування, шляхопроводів, зв'язку, радіотехніки та ін.

В останні два десятиріччя ситуація докорінно змінилася, і більшість державних підприємств перейшли у приватну власність, де власники формують стратегічне бачення кадрової політики. На великих підприємствах утворюється служби з управління персоналом та його пошуку – HR-відділи (від англ. *human research* – дослідження людини). У навчальних закладах не завжди наголошують на тому, що приватні підприємства можуть висувати свої умови та правила під час прийняття на роботу. Це стає одним із факторів знецінення навчання у ЗВО, коли останній не може гарантувати працевлаштування, а лише дає базові знання в тій чи іншій галузі. Результатом є десятки тисяч випускників ЗВО, які або є безробітними, або працюють не за спеціальністю, вказаною в дипломі.

Якщо порівняти спеціальності згаданого минулого часу і сьогодення, то нині актуальними є сектор публічного управління, інформаційно-комунікаційні технології, банківська та страхова справи, маркетинг, реклама, міжнародні відносини, лінгвістика, туризм, логістика, менеджмент.

На сьогодні в Україні функціонують державні, комунальні та приватні ЗВО. Перші – фінансуються за рахунок коштів держави, а прийом студентів здійснюють за державним замовленням або за кошти юридичних чи фізичних осіб. До комунальних відносяться заклади освіти, які частково фінансуються за рахунок державного чи місцевих бюджетів або за рахунок юридичних та фізичних осіб.

Вітчизняні заклади приватної вищої освіти можна поділити на суто приватні та корпоративні, кожен з яких має свою структуру управління, динаміку розвитку, юридичну форму, різниться за напрямками і формою власності, рівнем акредитації. Корпоративні навчальні заклади відносяться до системи внутрішнього навчання в рамках корпоративної ідеології, переважно утворені великими приватними підприємствами і фінансуються за рахунок корпорації або за приватні кошти інвесторів, меценатів, спонсорів. Суто приватні навчальні заклади створені й існують за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб та не отримують прямого державного фінансування.

Приватні заклади освіти самостійно вирішують питання щодо акредитації освітньої програми, яка відповідає за напрям здобуття відповідної кваліфікації. Такі заклади самостійно вирішують, за якою програмою відбувається здобуття освіти та обирають форму навчання: денну, заочну, дистанційну, змішану чи іншу.

Приватний навчальний заклад може бути вузькоспеціалізованим чи загальним. Наприклад, Академія адвокатури України навчає спеціалістів у галузі права лише за декількома спеціальностями правових наук. Прикладом більш загального підходу є Університет “КРОК”, який здійснює навчання за таким спектром спеціальностей: право, міжнародні економічні відносини, комп’ютерні науки, психологія, економіка, маркетинг, менеджмент, туризм, дизайн, медсестринська справа, громадське здоров’я та ін. Як бачимо, приватні навчальні заклади можуть надавати широкий спектр освітніх послуг, однак відкритим залишається питання щодо їхніх якості та відповідності до ринкових потреб.

За даними Державної служби статистики України, станом на 2019/2020 навчальний рік в Україні нараховується 619 ЗВО. З них державної та комунальної власності – 504, приватної та корпоративної – 115. Як видно з табл. 1, у 2018–2020 рр. кількість навчальних закладів скоротилась, в першу чергу через скорочення чисельності вступників. Основною тенденцією став виїзд громадян України на навчання за кордон, за якіснішою освітою та перспективою у майбутньому або залишитися в країні навчання, або повернутися з дипломом, що визнається європейською спільнотою [4].

Таблиця 1

ЗВО різних років в Україні *

Характеристики	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Кількість закладів усього	657	661	652	619
Державні та комунальні	527	533	529	504
Приватні та корпоративні	130	128	123	115
Чисельність студентів	1 586 754	1 538 565	1 522 250	1 439 706

*Складено за [4].

На сьогодні існує стереотипна думка, що навчання у приватних навчальних закладах є менш престижним, ніж у державних чи національних університетах. Проте, аналізуючи та досліджуючи напрям приватної освіти в Україні, беремо до уваги велику кількість приватних вишів та диверсифікованість їхніх освітніх програм. Приватним ЗВО потрібно конкурувати за студента, зацікавлювати людей, які виявили бажання отримати вищий кваліфікаційний рівень. Процес освіти – це в першу чергу отримання інформації, необхідної для практичного застосування, розвиток логічного мислення та реалізація власних потреб. Наскільки корисна буде отримана інформація для застосування у практичному житті, залежить від науково-педагогічного викладацького складу ЗВО. Тому елемент конкурентного складника закладу напряму залежить від професійності науково-викладацького складу, професійного стажу. Загальний підхід до викладання в одному навчальному закладі може змінити метод програмного викладання курсу чи певного наукового матеріалу. Приватні заклади освіти мають змогу запрошувати відомих фахівців для підвищення свого рейтингу, як це вже багато років робить Український католицький університет, де значна частка викладацького складу та експертів – представники найкращих міжнародних університетів.

Сучасна тенденція розвитку вищої освіти полягає в інноваційності, гнучкості, неперервності, отриманні знань, які можна швидко застосувати в бізнес-середовищі чи в публічному секторі. Також адаптація освітнього процесу залежить від потреб ринку праці. У приватному секторі роботодавці в першу чергу дивляться на диплом випускника, а потім вже на його здібності. Під час працевлаштування на державну службу необхідно проходити конкурс, який залежить від підготовки у ЗВО та знань, отриманих у результаті самоосвіти.

Як сказано вище, роботодавці створили свою систему добору кадрів, яка вимагає гнучкості та креативності під час виконання своїх обов'язків, а отриманий диплом стає формальним документом на підтвердження здобутих знань, а не професійної придатності, хоча така тенденція є неправильною для роботодавця та репутаційно неефективною для приватного навчального закладу. Тому довіра до державних навчальних закладів набагато вища, ніж до приватних і боротьба за студента з часом буде ставати все серйознішою.

У цьому дослідженні ми охарактеризуємо приватні ЗВО, які не фінансуються за рахунок державних чи місцевих бюджетів та надають освітні послуги з метою отримання прибутку. Відповідно до [5], приватний навчальний заклад – це лише загальне умовне визначення, його може бути утворено шляхом заснування різної форми власності, наприклад акціонерного товариства чи товариства з обмеженою відповідальністю (ТзОВ); засновником його може також бути громадська організація чи благодійний фонд. Найпростіша форма управління, – звісно ж, ТзОВ, яке діє на підставі статуту. Окрім легалізації, підприємству необхідно отримати ліцензію, яка дає право здійснювати освітню діяльність. Однак для того, щоб провадити навчання за конкретною спеціалізацією, необхідно отримати акредитацію за навчальною програмою. Крім самого юридичного складника з легалізації приватного навчального закладу, необхідно мати в розпорядженні навчально-методичну базу, науково-педагогічний та адміністративний персонал, науково-технічне обладнання.

Як підприємництво сектор приватної освіти доволі складний і необхідно зрозуміти його рентабельність та доходну частину. Згідно зі статистичними даними, у відсотковому співвідношенні найбільшими інвесторами ЗВО є самі здобувачі освіти, тобто фізичні особи, які самостійно оплачують своє навчання. Як бачимо з табл. 2, у 2019/2020 навчальному році з державного бюджету було скеровано на оплату навчання студентів ЗВО 534 967 млн грн, що становить 42,3 % від загальної суми фінансування всієї системи вищої освіти; за рахунок фізичних осіб закладами освіти отримано 717 293 млн грн, що становить 56,7 %; за кошти юридичних осіб – лише 2 935 млн грн, що становить приблизно 0,2 %, та за рахунок місцевих бюджетів – 10 926 млн грн, що становить 0,9% від загального фінансування.

Таблиця 2

Джерела фінансування студентів у різні навчальні роки*

Ознака	2015/2016	2018/2019	2019/2020
Чисельність студентів, особи	1375160	1322324	1266121
Джерела фінансування студентів, млн грн, у т. ч.:			
– з державного бюджету	649 225	570 043	534 967
– з місцевих бюджетів	14 722	12 834	10 926
– кошти юридичних осіб	9 520	6 850	2 935
– кошти фізичних осіб	701 693	732 597	717 293

*Складено за [4].

Як видно з табл. 2, тенденції щодо видатків на фінансування навчання з державного бюджету знижуються. Тобто ринок освітніх послуг відкритий та конкурентоспроможний, на ньому серйозними гравцями стають приватні навчальні заклади, які можуть конкурувати за студентів, надаючи їм відповідні практичні навички, що допоможуть стати більш гнучкими для пошуку роботи і подальшої кар'єри.

Для дослідження конкурентних переваг приватних ЗВО використовуємо матрицю оцінювання конкурентів. У цьому сегменті ринку виділяємо такі суб'єкти господарювання: Український католицький університет (базове підприємство), Університет імені Альфреда Нобеля, Львівський торговельно-економічний університет, Міжрегіональна академія управління персоналом. Стисло схарактеризуємо кожен із них.

– Український католицький університет (УКУ) є відкритою академічною спільнотою, яка живе східнохристиянською традицією і виховує провідників суспільства, професіоналів для служіння в Україні та за її межами. Органами управління УКУ є: Засновник, Президент, Сенат (Наглядова Рада), Ректор, Вчена Рада Університету, загальні збори (конференція) трудового колективу Університету, Великий Канцлер [6].

– Університет імені Альфреда Нобеля – інноваційний заклад освіти, який з 1999 р. навчає іноземців, має програму подвійного диплому та навчання дистанційно [7].

– Львівський торговельно-економічний університет (ЛТЕУ) – спадкоємець славних традицій Львівської комерційної академії та Львівського торговельно-економічного інституту, його витoki як навчального закладу з підготовки фахівців торговельної справи – у спеціалізованих школах, що діяли у Львові в першій половині XIX ст. [8].

– Міжрегіональну академію управління персоналом (МАУП) було засновано в 1989 р. як недержавний вищий навчальний і науковий заклад. МАУП є найбільшим економіко-гуманітарним ЗВО України, у якому навчаються студенти з 39 країн світу за 20 спеціальностями та 109 спеціалізаціями. Академія включає Президентський університет (м. Київ), Всеукраїнський університет (понад 40 інститутів, філій, дочірніх структур у всіх регіонах України) та Міжнародний відкритий університет (Інститут міжнародної освіти в м. Києві, мережу центрів відкритої освіти МАУП за кордоном). Навчальний процес в Академії забезпечують понад 2 300 викладачів, 70 % з яких – доктори і кандидати наук. Уся територія Академії та гуртожитки мають розвинену інформаційно-комунікаційну інфраструктуру з розгорнутою бездротовою мережею на основі технології Wi-Fi, яка надає можливість використання сучасних гаджетів в освітньому процесі [9].

Матрицю оцінювання конкурентів подано в табл. 3.

Таблиця 3

Матриця оцінювання конкурентів*

Критичні фактори	Ваговий коефіцієнт, P_i	УКУ (базове підприємство)		Університет імені Альфреда Нобеля		ЛТЕУ		МАУП	
		Рейтинг, R_1	Усереднена величина, A_1	R_2	A_2	R_3	A_3	R_4	A_4
1. Місце серед українських ЗВО	0,3	4	1,2	4	1,2	4	1,2	4	1,2
2. Кількість факультетів	0,2	2	0,4	3	0,6	1	0,2	2	0,4
3. Чисельність професорів	0,2	3	0,6	3	0,6	3	0,6	3	0,6
4. Кількість публікацій у SCOPUS	0,2	3	0,6	3	0,6	2	0,4	3	0,6
5. Бал ЗНО для вступу на контракт	0,1	2	0,2	3	0,3	4	0,4	4	0,4
Разом	1	–	3	–	3,3	–	2,8	–	3,2

*Розробка авторів.

За підсумками проведеного аналізу, для базового університету УКУ найбільш загрозливими є Університет імені Альфреда Нобеля та МАУП, тому що вони набрали більшу усереднену величину, ніж базовий університет. Університет імені Альфреда Нобеля, що знаходиться в Дніпрі, має більш диверсифіковану кількість факультетів та для них менш важливо, який середній бал мають абітурієнти, на відміну від УКУ.

Інформаційний аналіз дає змогу абітурієнтам самостійно приймати рішення щодо обрання певного ЗВО, попередньо ознайомившись з характеристиками закладів та освітніми можливостями. Система критичного оцінювання не може остаточно впливати на рішення вступника, однак може сформулювати певне враження. Приватні навчальні заклади можуть стимулювати та заохочувати, створювати відповідні благополучні умови для здобуття освіти. У такий спосіб формується здорова конкуренція між закладами освіти. Кожен може упроваджувати свої освітні умови здобуття освіти, розвивати свій потенціал та зміцнювати свою науково-технічну базу.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. За наявності матеріальної-технічної бази, викладацької та студентської мобільності Україна може бути успішним гравцем на міжнародному ринку надання освітніх послуг. Нам потрібно розвивати міжнародні освітні програми за всіма напрямками, а навчання в ЗВО зробити максимально ефективним для потреб українського та міжнародних ринків.

Приватні ЗВО – це конкурентне середовище, яке змагається не лише з собі подібними, але і з державним та національним, що є набагато складнішим за рахунок історичного складника та колосальної довіри до останніх серед населення.

В Україні доцільно розвивати сектор приватної освіти як один із напрямів державних бюджетних надходжень, які раціонально можна асигнувати на інші напрями освітнього процесу.

Способи розвитку приватної освіти зумовлені швидкими інтеграційними глобальними процесами у світі, змінами в економіці та політиці, інструментах та методах навчання. Приватний ЗВО може здійснювати підготовку необхідних фахівців на конкурентних умовах, використовуючи академічні компетенції та водночас стаючи відкритим майданчиком для комунікації та обміну думками. Ще одним ключовим фактором приватного сектору освіти стане уникнення монополізації ринку, що також є важливим рушієм розвитку науки.

Приватна освіта в Україні не повинна бути масовою, це, скоріше, елітарне середовище, де студенти можуть отримати цілу систему soft skills, навичок дослідної роботи, розвитку власної кар'єри тощо. Викладачі в таких закладах часто є успішними експертами, науковцями чи власниками бізнесів. Вони можуть стати рольовими моделями для своїх студентів, виконуючи роль менторів, фасилітаторів, демонструючи успішні приклади розвитку власної кар'єри.

Список використаних джерел

1. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи: монографія / за заг. ред. Ф. Г. Ващука. Ужгород, 2011. 560 с.
2. Рейтинги ВНЗ. URL: <https://osvita.ua/vnz/rating/> (дата звернення: 15.12.2020).
3. Українські виші в рейтингу QS: проблеми та перспективи. URL: <https://osvita.ua/vnz/rating/74694/> (дата звернення: 23.12.2020).
4. Державна служба статистика України. Розділ “Вища освіта України”. Статистична інформація за 2019 рік. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/osv/vush_osv/vush_osv_19.xls (дата звернення: 02.11.2020).
5. Господарський кодекс України. Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV в поточній редакції від 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 25.12.2020).
6. Офіційний сайт закладу вищої освіти Українського католицького університету. URL: <https://ucu.edu.ua/about/ofitsijna-informatsiya/> (дата звернення: 02.11.2020).

7. Офіційний сайт ВНЗ Університету імені Альфреда Нобеля. URL: <https://duan.edu.ua/university-ukr/misiia-university.html> (дата звернення: 02.11.2020).

8. Офіційний сайт Львівського торговельно-економічного університету. URL: <http://www.lute.lviv.ua/universitet/informacija-pro-universitet/> (дата звернення: 02.11.2020).

9. Офіційний сайт ПрАТ "ВНЗ" Міжрегіональної Академії управління персоналом. URL: <http://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/dostup-do-publichnoi-informacii/zvit-rektora.html> (дата звернення: 02.11.2020).

Danilovich-Kropyvnytska M. L.,

*PhD in Economics., Associate Professor of Theoretical and Applied Economics Department of the Educational and Scientific Institute of Administration and Postgraduate Education, Lviv Polytechnic National University, Lviv
ORCID 0000-0003-3960-5524;*

Khmelyuk V. S.,

*Postgraduate Student of Administrative and Financial Management Department of the Educational and Scientific Institute of Administration and Postgraduate Education, Lviv Polytechnic National University, Lviv
ORCID 0000-0002-5591-5932*

PRIVATE EDUCATION AS A WAY TO ENHANCE COMPETITIVENESS OF THE EDUCATION SECTOR OF UKRAINE

The work examines theoretical aspects of the integration between private and public education in Ukraine, ways to reform and promote competition among private higher education institutions.

Radical changes are ripe in the system of higher education in Ukraine, which are reflected in the rapid implementation of mechanisms for restructuring training, public management decisions and integration of educational processes. Under these conditions, private educational institutions can respond quickly to market conditions and implement the necessary training programs that will be an instant response to market needs and provide additional competitive advantages for potential student consumers. However, the country has not created the conditions necessary for the development of the private education segment and ensure its competitiveness for the modern labor market.

Previous research by Ukrainian scientists has not paid enough attention to the segment of private educational services, where there is significant potential, scientific and technical base, there are prominent Ukrainian scientists and professional teachers. Therefore, the purpose of this article is to determine the factors of competitive advantage of private higher education institutions and the conditions for their improvement.

The most popular fields of knowledge now are the public administration sector, information and communication technologies, banking and insurance, marketing, advertising, international relations, linguistics, tourism, logistics, management. All these specialties can be mastered in public, municipal and private institutions of higher education. Domestic private higher education institutions are divided into purely private and corporate. Each of them has its own management structure, dynamics of development, legal form, differs in areas and form of ownership, the level of accreditation. Private educational institutions independently decide on the accreditation of the educational program, which is responsible for the direction of obtaining the appropriate qualification and choose different forms of education: full-time, part-time, distance, blended or other. The expansion of the network of private educational institutions should overcome the distrust of entrants and their parents, because they are more flexible, innovative, have the opportunity to invite representatives of the best international universities and business experts to teach. The competitiveness of the university directly depends on the professionalism of the teaching staff, their professional experience and integration into the modern business environment.

Taken four private educational institutions, the study conducts a comparative analysis of critical factors that affect their competitiveness. It defines a certain vision of how to develop educational services as an area of potential entrepreneurial activities.

Keywords: competitiveness, educational services, private and public educational institutions, ratings.

References

1. Intehratsiia v yevropeyskyi osvithii prostir: zdobutky, problemy, perspektyvy. (2011). F.H. Vashchuka (Ed.). Uzhhorod [in Ukrainian].
2. Reitynhy VNZ. URL: <https://osvita.ua/vnz/rating/> [in Ukrainian].
3. Ukrainski vyshi v reitynhu QS: problemy ta perspektyvy. URL: <https://osvita.ua/vnz/rating/74694/> [in Ukrainian].
4. Derzhavna sluzhba statystyka Ukrainy. Rozdil "Vyshcha osvita Ukrainy". Statystychna informatsiia za 2019 rik. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/osv/vush_osv/vush_osv_19.xls [in Ukrainian].
5. Hospodarskyi kodeks Ukrainy. Zakon, Kodeks vid 16.01.2003 № 436-IV v potochnii redaktsii vid 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian].
6. Ofitsiyni sait zakladu vyshchoi osvity Ukrainskoho katolytskoho universytetu. URL: <https://ucu.edu.ua/about/ofitsijna-informatsiya/> [in Ukrainian].
7. Ofitsiyni sait VNZ Universytetu imeni Alfreda Nobelia. URL: <https://duan.edu.ua/university-ukr/misiia-universytetu.html> [in Ukrainian].
8. Ofitsiyni sait Lvivskoho torhovelno-ekonomichnogo universytetu. URL: <http://www.lute.lviv.ua/universitet/informacija-pro-universitet/> [in Ukrainian].
9. Ofitsiyni sait PrAT "VNZ" Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. URL: <http://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/dostup-do-publichnoi-informacii/zvit-rektora.html> [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 15.02.2021 р.